

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดตามความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลักโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอนคือตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำของทนายความ ตอนที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำของทนายความและตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำของทนายความ ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยครั้งที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำของทนายความ

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ในบทที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย

- 1.1 มีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม
- 1.2 สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ
- 1.3 การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความ
- 1.4 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

องค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 พัฒนาตนเองด้านการว่าความ

2.2 มีความรู้ความสามารถในงานคดีความ

2.3 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่างๆ ในราชการ

ศาลยุติธรรม

2.4 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการว่าความในคดีความต่างๆ

องค์ประกอบหลักที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 มีบุคลิกภาพดี สุภาพอ่อนโยน วางตนเหมาะสมกับอาชีพ

3.2 มีมารยาทต่อศาล

3.3 มีมารยาทต่อศาลด้วยความ

3.4 มีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน

3.5 มีมารยาทในการแต่งกาย

องค์ประกอบหลักที่ 4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

4.2 ความมีวินัยและเอาใจใส่ต่องาน

องค์ประกอบหลักที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของทนายความประกอบด้วย

4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

5.1 มีความซื่อสัตย์สุจริต

5.2 มีความประพฤติดี

5.3 มีมนุษยสัมพันธ์

5.4 มีคุณธรรมและจริยธรรม

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เกณฑ์ที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาด้วยตนเอง

2.2 การสร้างประสบการณ์

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

2.4 การฝึกอบรม

2.5 การฝึกปฏิบัติจริง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อความเหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ของผู้เข้ารับการพัฒนา ซึ่งเป็นทนายความผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้วิธีการพัฒนา เพียง 3 วิธีคือ 1) การพัฒนาหรือการฝึกฝนด้วยตนเอง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 3) การใช้คู่มือการพัฒนางาน เนื่องจากเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพทนายความได้รับการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอยู่แล้วในการประกอบอาชีพทนายความ

จากที่กล่าวมาในข้อ 2 องค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความกับผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนต่อไป

ผลการตรวจสอบ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและวิธีการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและวิธีการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำของทนายความ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ และความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ โดยผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ที่มีความสอดคล้องและมีส่วนที่ต้องปรับปรุง เพิ่มเติมในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบเป็นบางส่วน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ที่ได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศและผลในการศึกษาเอกสาร สรุปแล้วหลอมรวมได้ 5 องค์ประกอบเบื้องต้น คือ

1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ
2. การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย
5. คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ 5 องค์ประกอบเบื้องต้นที่

ได้จากการศึกษาเอกสาร สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ

ทนายความ

ผลการวิจัยพบว่าความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 มีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม

1.2 สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ

1.3 การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความ

1.4 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

1.1 มีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม

ผลการวิจัยพบว่าทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความและต้องมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ มีเทคนิค วิธีการที่นำมาใช้ในการใช้วาทศิลป์การว่าความในศาล มีปฏิภาณไหวพริบในการโต้ตอบหรือแก้ต่างจะต้องมีทักษะและไหวพริบในการโต้ตอบอย่างมีเหตุผล และสามารถที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที ต้องหาประสบการณ์มากๆ มีศิลปะในการเขียนภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดีเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องของลูกค้า มีการประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีการปฏิบัติงานโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับของสภาทนายความว่าด้วยมารยาททนายความ พ.ศ. 2529 ตลอดจนปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานของทนายความหรือกรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพ จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าและศาลในการว่าคดีความและละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของทนายความจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของการพิพากษาคดีความต่างๆ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ต้องมีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมจะเป็นเทคนิค วิธีการที่นำมาใช้ในการใช้วาทศิลป์การว่าความในศาล มีปฏิภาณไหวพริบในการโต้ตอบหรือแก้ต่าง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีทักษะและไหวพริบในการ
โต้ตอบอย่างมีเหตุผล และสามารถที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที ต้องหา
ประสบการณ์มาก ๆ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการใช้
เทคโนโลยีในการสื่อสารและการบริหารจัดการทนายความที่มีภาวะผู้นำสามารถใช้
ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“... ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีประสบการณ์ผ่านการ
อบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการว่าความโดย ให้ความสำคัญด้านการ
ดำเนินการกระบวนการยุติธรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“... ทนายความที่มีภาวะผู้นำควรจะต้องมีศิลปะในการเขียน
ภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดีเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องของลูกความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

1.2 สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ ผลการวิจัยพบว่า
ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีการสร้างจิตสำนึกของการเป็นทนายความ โดยจะต้อง
เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาอยู่ในความรู้สึกนึกคิดตลอดและต้องรู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้
ถูกต้องชอบธรรมในฐานะผู้ประกอบการอาชีพทนายความ ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วย
ความรู้คู่คุณธรรม ในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและมีศักดิ์ศรีตลอดจนมีจิต
สาธารณะ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำควรจะต้องมีศีลธรรมจรรยาอยู่ใน
ความรู้สึกนึกคิดตลอดและต้องรู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรมในฐานะ
ผู้ประกอบการอาชีพทนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักจริยธรรมในการประกอบอาชีพทนายความและประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความรู้คู่คุณธรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีการประพฤติปฏิบัติงานงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องไม่คิดค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรมและต้องหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในทางการเงินโดยตรงในผลของคดีความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและมีศักดิ์ศรีตลอดจนมีจิตสาธารณะ...ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องไม่ประพฤติและปฏิบัติตนให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่นและไม่ใช้โอกาสในทางวิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องไม่ประพฤติตนที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

1.3 การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความ ผลการวิจัยพบว่าทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีการปฏิบัติงานโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับของสภาทนายความว่าด้วยมารยาททนายความ พ.ศ. 2529 ตลอดจนปฏิบัติตามกรอบมาตรฐาน

ของทนายความหรือกรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ มีจริยธรรมวิชาชีพทนายความ ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาททนายความและจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าความและศาลในการว่าคดีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพทนายความ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำควรจะต้องปฏิบัติตนตามข้อบังคับของสภาทนายความในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีการปฏิบัติงานโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับของสภาทนายความว่าด้วยมารยาททนายความ พ.ศ. 2529 ตลอดจนปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานของทนายความหรือกรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพทนายความ ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาททนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีลักษณะภาวะผู้นำจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าความและศาลในการว่าคดีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพทนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...การเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาหรือข้อพิพาทต่างๆ ในสังคม ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาททนายความ ก็เป็นลักษณะของทนายความที่มีภาวะผู้นำ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“... หนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่าง
เคร่งครัดตามข้อบังคับของสภานายความเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรม ไม่แสวงหา
ผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“... หนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องละเว้นไม่กระทำการใดๆ
ที่เป็นการไม่สมควรอันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของหนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อ
ลูกความและศาลในการว่าคดีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพหนายความและต่อเพื่อนร่วม
วิชาชีพหนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของ
สภานายความในการทำงานและความประพฤติของการเป็นหนายความมีความซื่อสัตย์
สุจริตต่อลูกความและศาลในการว่าคดีความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อ
ลูกความและศาลในการว่าคดีความและละเว้นไม่กระทำการใดๆที่เป็นการไม่สมควรอัน
ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของหนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

1.4 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพหนายความ ผลการวิจัย
พบว่าหนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพหนายความ
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของการพิพากษาคดีความต่างๆ การ
พิพากษาคดี การว่าความ การเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญาเช่นการสืบหาหลักฐาน
ต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบการต่อสู้คดีความ มีความรู้ความเข้าใจในการว่าความและมีทักษะ

ในการซักถาม ถ้าม้าน ถ้ามตง พยาน ในการทำอรรถคดีต่างๆ ดังข้อความจากการ
สัมภาษณ์

“... หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องมีความรู้และประสพการณ
ในวิชาชีพนายควมเป็นอย่งดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องมีความรู้ ทักษะและ
ประสพการณในวิชาชีพนายควม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของการพิพาคษาคดีควมต่างๆ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องความรู้ความเข้าใจและ
ประสพการณในวิชาชีพนายควมเช่นมีความรู้ทางกฎหมายในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่
ลูกควม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“... หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องความรู้ความเข้าใจ
และประสพการณในวิชาชีพนายควมเช่นการเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญาเช่นการสืบ
หาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจนประกอบการต่อสูคดีควม ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...หนวยควมที่มีภวะผู้นำจะต้องความรู้ความเข้าใจและ
ประสพการณในวิชาชีพนายควม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพิพาทคดี การว่าความ การเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญาเช่นการสืบหาหลักฐานต่างๆมาพิสูจน์ประกอบการต่อสู้คดีความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจในการว่าความและมีทักษะในการซักถาม ถามค้าน ถามตั้ง พยาน ในการทำอรรถคดีต่างๆ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

2. องค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 พัฒนาตนเองด้านการว่าความ
- 2.2 มีความรู้ความสามารถในงานคดีความ
- 2.3 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่างๆ

ในราชการศาลยุติธรรม

2.4 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการว่าความในคดีความต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความ โดยต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้งพยานและการแถลงอื่นๆ ด้วย วาจาในการต่อสู้คดีความของลูกความ มีไหวพริบ มีความรอบคอบ ละเอียดในการว่าความ มีไหวพริบในการโต้ตอบอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี มีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของสภานายความในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้และทักษะ ตลอดจนมีความละเอียดรอบคอบในการเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับการว่าความ ไม่ว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้ต่างฐานะของจำเลย ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความ โดยต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้งพยานและการแถลงอื่นๆ

ด้วยวาจาในกาต่อสู้อคติความของลูกความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความเป็นอย่างดี มีไหวพริบ มีความรอบคอบ ละเอียดในการว่าความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความโดยต้องมีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความโดยอาจจะเป็นการฝึกหัดด้วยตนเองหรือได้รับการแนะนำจากทนายความที่มีประสบการณ์เพื่อการประกอบอาชีพทนายความที่มีทักษะและความสามารถ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“... ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาทนายความในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความมีไหวพริบในการโต้ตอบอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความและต้องแสดงบทบาทในการให้คำปรึกษาคดีความทั่วไปและมีทักษะในการเตรียมคดีต่างๆของลูกความเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้และทักษะ ตลอดจนมีความละเอียดรอบคอบในการเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับการว่าความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะในการว่าความไม่ว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้ต่างฐานะของจำเลย เป็นอย่างดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรู้และทักษะการว่าความ โดยเฉพาะต้องมีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีและดำเนินคดีในทางศาลได้อย่างถูกต้อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

3. องค์ประกอบหลักที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาทของ

ทนายความ ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 3.1 มีบุคลิกภาพดี สุภาพอ่อนโยน วางตนเหมาะสมกับอาชีพ
- 3.2 มีมารยาทต่อศาล
- 3.3 มีมารยาทต่อศาลตัวความ
- 3.4 มีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน
- 3.5 มีมารยาทในการแต่งกาย

ผลการวิจัยพบว่าทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความด้านมารยาททนายความทั่วไป มีมารยาทต่อศาลและในศาล มีมารยาทต่อตัวความมีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน มีมารยาทในการแต่งกายและต้องมีมารยาทในการปฏิบัติตามคำสั่งตามกฎหมายและข้อบังคับโดยจะต้องมีความสง่างาม มีบุคลิกภาพที่ดี วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ มีการประพฤติปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ในการเป็นที่ปรึกษา แนะนำและแก้ปัญหาทางกฎหมาย เก็บความลับของลูกค้าเป็นอย่างดีไม่นำไปเปิดเผยเพื่อหาประโยชน์ ต้องปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของทนายความด้วยความมีมารยาทของทนายความในหน้าที่ต่างๆ เอาใจใส่ ทุ่มเทและรักษาประโยชน์ให้แก่

นายจ้าง เมื่อตกลงรับเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายในวงธุรกิจ ไม่เปิดเผยความลับของ ลูกความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกความหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอัน อาจจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ มีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน โดยจะต้องไม่แย่งคดีความกัน ไม่แย่งผลประโยชน์จากลูกความหรือคดีความกันตลอดจน ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นความสามารถของผู้ประกอบอาชีพทนายความด้วยกัน ดังข้อความบาง ตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความสง่างาม มีบุคลิกภาพ
ที่ดี วางตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องมีการประพฤติปฏิบัติตนอย่าง
ซื่อสัตย์ในการเป็นที่ปรึกษา แนะนำและแก้ปัญหาทางกฎหมาย เก็บความลับของลูกคำ
เป็นอย่างดี ไม่นำไปเปิดเผยเพื่อหาประโยชน์ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของ
ทนายความด้วยความมีมารยาทของทนายความในหน้าที่ต่างๆ เอาใจใส่ ทุ่มเท และรักษา
ประโยชน์ให้แก่นายจ้าง เมื่อตกลงรับเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายในวงธุรกิจ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องบุคลิกภาพและมารยาทของ
ทนายความ ต้องเคารพยำเกรงอำนาจศาลหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือ
ผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาลอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำต้องบุคลิกภาพและมารยาทของ
ทนายความที่มีต่อตัวความ โดยจะต้องไม่ร่วมมือกันหลอกลวงที่เป็นคดีความ ...ไม่ปลอม
แปลงเอกสาร สัญญา หรือพินัยกรรมตลอดจนเอกสารอื่นๆ ของลูกความ และต้องไม่ใช่
อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจูงใจ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“... ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำต้องมีมารยาทไม่เปิดเผยความลับของลูกความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกความหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เกิดความเสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีมารยาท ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการฉ้อโกง ยักยอก ทรัพย์สินของลูกความหรือครอบครองหรือหน่วงเหนี่ยว เงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุโดยไม่ได้รับความยินยอมจากลูกความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องบุคลิกภาพที่ดีและมีมารยาทต้องแต่งกายตามระเบียบวินัยข้อบังคับของศาลที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องหรือนอกศาลต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องฝึกฝนปฏิบัติตนให้มีบุคลิกภาพที่ดีสมกับเป็นผู้ประกอบอาชีพทนายความและต้องไม่ประพฤติตนฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาทของทนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีมารยาทต่อทนายความด้วยกันโดยจะต้องไม่แย่งคดีความกัน...ไม่แย่งผลประโยชน์จากลูกความหรือคดีความกัน ตลอดจนไม่ลบหลู่ดูหมิ่นความสามารถของผู้ประกอบอาชีพทนายความด้วยกัน ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

4. องค์ประกอบหลักที่ 4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

ผลการวิจัยพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

4.2 ความมีวินัย และเอาใจใส่ต่องาน

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความ
 รับผิดชอบและมีวินัยตลอดจนการเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานโดยจะต้องเป็นผู้มีความ
 รับผิดชอบต่อลูกความ ต่อคหีความ อยู่ในควมรู้สึกรึกคิดตลอดเวลา มีความรับผิดชอบ
 ต่อบทบาทหน้าที่ ต่อลูกความและรู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรม มีความ
 รับผิดชอบต่อตนเองในบทบาท หน้าที่และต่อผู้อื่นซึ่งหมายถึงลูกความและมีความ
 รับผิดชอบ จะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากลูกความ และไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่น
 เป็นคหีความ จะต้องประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความรู้คู่คุณธรรม ...ไม่ใช้โอกาสในทาง
 วิชาชีพหาความแสวงหาผลประโยชน์

ตั้งข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบและมี
 วินัยตลอดจนการเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานโดยจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อลูกความ
 ต่อคหีความ อยู่ในควมรู้สึกรึกคิดตลอดเวลา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบต่อ
 บทบาทหน้าที่ ต่อลูกความและเป็นทัศนคติที่รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบ
 ธรรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองใน
 บทบาท หน้าที่และต่อผู้อื่นซึ่งหมายถึงลูกความและทัศนคติที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์จาก
 ลูกความจนเกินไป จนน่าเกลียด...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทัศนคติที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีวินัยในตนเอง เอาใจใส่ต่อคหี
 ความมีความรอบคอบ พิจารณาเนือความอย่างมีหลักการและหลักจริยธรรมในวิชาชีพ
 มีเมตตา กรุณาต่อบุคคลอื่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องจะต้องมีความรับผิดชอบ และจะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากลูกความและไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็น คดีความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องจะต้องมีวินัยต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อตัวศาล ตลอดจนมีวินัยต่อทนายความด้วยกัน...ไม่ประพฤติตนเสื่อมเสีย และปฏิบัติตนไม่ให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องจะต้องมีความรับผิดชอบ และมีการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องไม่ประพฤติตนที่ก่อให้เกิด ความเดือดร้อน และความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องจะต้องมีระเบียบวินัยและ ความรับผิดชอบต่อลูกความ ต่อคดีความ มั่นพัฒนาความรู้และทักษะในการว่าความ โดยจะต้องไม่คิดค่าจ้างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในทางการเงินโดยตรงใน ผลของคดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีวินัย จะต้องมีความ รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อคดีความตลอดจนลูกความ ติดตาม เสนอแนะ และช่วยเหลือ ลูกความอย่างจริงใจ ไม่หลอกลวง ต้มตุ๋นเพื่อหวังผลประโยชน์...โดยต้องประพฤติ ปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความรับผิดชอบต่อ การ ประพฤติปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ทนายความ โดยจะต้องประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความ รู้คู่คุณธรรม...ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

5. องค์ประกอบหลักที่ 5 คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ

ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 5.1 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 5.2 มีความประพฤติดี
- 5.3 มีมนุษยสัมพันธ์
- 5.4 มีคุณธรรมและจริยธรรม

ผลการวิจัยพบว่า ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมของทนายความโดยจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิด ตลอดเวลา มีคุณธรรม จริยธรรมของการเป็นทนายความที่รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ ถูกต้องชอบธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต สุภาพอ่อนโยน มีหลักจริยธรรมในวิชาชีพมีเมตตา กรุณาต่อบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีความประพฤติดีและมีความซื่อสัตย์สุจริต จะต้องไม่ แสวงหาผลประโยชน์จากลูกความ และไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ จะต้องประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความรู้คู่คุณธรรม... ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพทนายความ แสวงหาผลประโยชน์

ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและคุณธรรม จริยธรรมของทนายความโดยจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิดตลอดเวลา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมของการเป็นทนายความที่รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์กับลูกความและบุคลากรในสำนักงานศาลยุติธรรม ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และต่อผู้อื่นซึ่งหมายถึงลูกความและทนายความต้องมีคุณธรรม จริยธรรมของทนายความคือความซื่อสัตย์สุจริต สุภาพอ่อนโยนเป็นที่ตั้ง ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีหลักจริยธรรมในวิชาชีพมีเมตตา กรุณาต่อบุคคลอื่นและมีมนุษยสัมพันธ์ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความรับผิดชอบและคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ จะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากลูกค้าและไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความรับผิดชอบและคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ ไม่ประพฤติตนเสื่อมเสียและปฏิบัติตนไม่ให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรม จริยธรรมของทนายความโดยจำเป็นจะต้องไม่ประพฤติตนที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความคุณธรรม จริยธรรม โดยจะต้องไม่คิดค่าจ้างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในทางการเงินโดยตรงในผลของคดี...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ โดยต้องประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่ และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์ 2558)

“...ทนายความที่มีภาวะผู้นำ จะต้องมีความรู้คุณธรรม จริยธรรมของ ทนายความโดยจะต้องประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความรู้คู่คุณธรรม...ไม่ใช่โอกาสในทาง วิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์ 2558)

ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วย 1) เป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ การพัฒนาภาวะผู้นำ ในสถาบันอุดมศึกษาและสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและนักบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ผู้ประกอบอาชีพทนายความและนักกฎหมาย ผู้พิพากษาหัวหน้า ศาลและอัยการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหาผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ทั้ง 5 องค์ประกอบ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแต่มีข้อเสนอแนะให้ยุบรวมองค์ประกอบหลักที่ ใกล้เคียงกันและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบทบาท หน้าที่ของทนายความ ผลการวิจัยในชั้นตอนนี้จึงได้องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ 5 องค์ประกอบภาวะ ผู้นำหลักคือ 1) ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ 2) ความรู้และทักษะในการ ว่าความ 3) บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ 4) ความรับผิดชอบของการเป็นนัก กฎหมาย 5) คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ

ผลการวิจัยระยะที่ 1 สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นด้วยกับองค์ประกอบ หลักของภาวะผู้นำของทนายความซึ่งมี 5 องค์ประกอบหลัก คือ

1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ
2. การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย
5. คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ อีกทั้งยังเห็นด้วยกับ

องค์ประกอบย่อยทั้ง 19 องค์ประกอบ คือ

5.1 มีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม

- 5.2 สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ
- 5.3 การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความ
- 5.4 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ
- 5.5 พัฒนาตนเองด้านการว่าความ
- 5.6 มีความรู้ความสามารถในงานคดีความ
- 5.7 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่างๆ ในราชการศาล

ยุติธรรม

- 5.8 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการว่าความในคดีความต่างๆ
- 5.9 มีบุคลิกภาพดี สุภาพอ่อนโยน วางตนเหมาะสมกับอาชีพ
- 5.10 มีมารยาทต่อศาล
- 5.11 มีมารยาทต่อศาลด้วยความ
- 5.12 มีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน
- 5.13 มีมารยาทในการแต่งกาย
- 5.14 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 5.15 ความมีวินัยและเอาใจใส่ต่องาน
- 5.16 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 5.17 มีความประพฤติดี
- 5.18 มีมนุษยสัมพันธ์
- 5.19 มีคุณธรรมและจริยธรรม

ผลการศึกษาหาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

สำหรับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คนเห็นด้วยกับวิธีการพัฒนาทั้ง 5 วิธีการตามที่คุณวิจัยได้นำเสนอได้แก่

1. การพัฒนาด้วยตนเอง
2. การสร้างประสบการณ์
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม
4. การฝึกอบรม
5. การฝึกปฏิบัติจริง

ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณในการทำวิจัย

การให้ความร่วมมือของผู้เข้ารับการพัฒนา ตลอดจนความเหมาะสมในการนำวิธีการพัฒนาไปใช้กับผู้เข้ารับการพัฒนาซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งก่อนประกอบวิชาชีพทนายความนั้นทุกคนจะผ่านการฝึกอบรมการว่าความและอื่นๆ ก่อนแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้เพียง 3 วิธีคือ 1) การพัฒนาหรือการฝึกฝนด้วยตนเอง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 3) การใช้คู่มือการพัฒนางาน เนื่องจากเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพทนายความได้รับการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอยู่แล้วในการประกอบอาชีพทนายความโดยเลือกนำวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความโดยวิธีการฝึกฝนอบรมด้วยตนเองเป็นหลัก จากนั้นจึงนำเอาวิธีการพัฒนาแบบอื่นมาบูรณาการ กล่าวคือ นำเอาวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม การใช้คู่มือการพัฒนางาน และการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของทนายความให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนด้วยตนเอง

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาหารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ รูปแบบการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักการศึกษาต่างๆ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาเป็นแนวทางในการจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ หลังจากนั้นตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จึงสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความประกอบด้วย

- 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระของการพัฒนา
- 4) กระบวนการพัฒนา 5) การประเมินผล

ซึ่งกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความมี เป็น 5 ขั้นตอน คือ

- 1) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา 2) การประเมินผลก่อนการพัฒนา 3) การดำเนินการพัฒนา 4) การประเมินผลหลังการพัฒนา 5) ปรับปรุงและคงสภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ดังปรากฏในภาพประกอบและสาระสำคัญในการพัฒนา ภาวะผู้นำของทนายความ รวมทั้งกำหนดรายละเอียดในแต่ละ

ละขั้นตอน ในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ซึ่งประกอบด้วย
 หลักการ วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เฉพาะเนื้อหาสาระของการพัฒนา
 กระบวนการพัฒนา และการประเมินผล

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของ

ทนายความ

2.1 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความมี 5 ด้าน

2.1.1 หลักการของรูปแบบ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ มีหลักการ มีดังนี้ เป็นแนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความโดยยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำของทนายความ ที่มีการใช้เทคนิควิธีการหรือกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการพัฒนาที่สามารถจะนำไปใช้ได้กับผู้ประกอบอาชีพทนายความทั้งระดับบุคคลและเป็นกลุ่มได้

2.1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นการกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาจากการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ประกอบด้วย

2.1.2.1 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักและเจตคติในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

2.1.2.2 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมและทักษะด้านภาวะผู้นำของทนายความ

2.1.2.3 เพื่อให้ทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำความรู้และทักษะภาวะผู้นำด้านต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.1.3 เนื้อหาของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบเป็นเนื้อหาสาระในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ทั้ง 5 ชุด ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ 2) ด้านการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ 3) ด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ 4) ด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย 5) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของทนายความโดยมีรายละเอียดดังนี้
 5.1) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ 5.2) มีความรู้

และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ 5.3) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ 5.4) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับในความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย 5.5) มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย

- 1.1 มีความรู้และทักษะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม
- 1.2 สร้างจิตสำนึกการเป็นทนายความ
- 1.3 การปฏิบัติตามข้อบังคับสภาทนายความ
- 1.4 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

องค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 พัฒนาตนเองด้านการว่าความ
- 2.2 มีความรู้ความสามารถในงานคดีความ
- 2.3 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับต่างๆ

ในราชการศาลยุติธรรม

- 2.4 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการว่าความในคดีความต่างๆ

องค์ประกอบหลักที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 3.1 มีบุคลิกภาพดี สุภาพอ่อนโยน วางตนเหมาะสมกับอาชีพ
- 3.2 มีมารยาทต่อศาล
- 3.3 มีมารยาทต่อศาลทั่วประเทศ
- 3.4 มีมารยาทต่อทนายความด้วยกัน
- 3.5 มีมารยาทในการแต่งกาย

องค์ประกอบหลักที่ 4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 4.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 4.2 ความมีวินัย และเอาใจใส่ต่องาน

องค์ประกอบหลักที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 5.1 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 5.2 มีความประพฤติดี
- 5.3 มีมนุษยสัมพันธ์
- 5.4 มีคุณธรรมและจริยธรรม

2.2 กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนา เป็นวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้เพียง 3 วิธีคือ 1) การพัฒนาหรือการฝึกฝนด้วยตนเอง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม 3) การใช้คู่มือการพัฒนางาน เนื่องจากเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพทนายความได้รับการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง อยู่แล้วในการประกอบอาชีพทนายความ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาตนเอง ก่อนการศึกษาคู่มือ ระยะที่ 2 ผู้รับการพัฒนาตนเองศึกษาเอกสารคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ชุดที่ 1 – ชุดที่ 5 ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินผล

ประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาตนเอง ก่อนและหลังการศึกษาคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ชุดที่ 1 – ชุดที่ 5 ดำเนินการดังนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและความหมายของภาวะผู้นำของทนายความ

1.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

1.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้ด้านภาวะผู้นำของทนายความ

ผลที่ต้องการทราบ ผลการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านภาวะผู้นำของทนายความ

2. ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อความสำคัญของภาวะผู้นำของทนายความ

2.1 ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรม

2.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินพฤติกรรมที่มีต่อความสำคัญของภาวะผู้นำ

ของทนายความผลที่ต้องการทราบ ผลการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อความสำคัญของภาวะผู้นำของทนายความ

3. ประเมินทักษะด้านภาวะผู้นำของนายความ

3.1 สังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานและการใช้ภาวะผู้นำของนายความ โดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการทราบ ผลการพัฒนาความสามารถในทักษะด้านภาวะผู้นำของนายความ

4. ประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนายความ

4.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

4.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนายความผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำของนายความ

5. ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำของนายความ

5.1 ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

5.2 สัมภาษณ์เพื่อประเมินพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำของนายความ ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมที่มีต่อหลักการ แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำของนายความ

6. องค์ประกอบภาวะผู้นำของนายความ มีกระบวนการพัฒนาคือ การศึกษาคู่มือ

6.1 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพนายความ

6.1.1 เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพนายความประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพนายความ

6.1.2 เพื่อประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความ ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความ

6.2 การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

6.2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจใน การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความประเมินโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจใน การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

6.2.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความผลต่อการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ ประเมินพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ

6.3 บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

6.3.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความประเมินความรู้ความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านการการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

6.3.2 ประเมินพฤติกรรมที่มีต่อทักษะการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความประเมินโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมแบบสังเกตพฤติกรรมผลที่ต้องการทราบผลการพัฒนาต่อพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

6.4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

6.4.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย ประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

6.4.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมายประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมายโดยใช้แบบสอบถามผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

6.5 คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ

6.5.1 เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรมของทนายความประเมินความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ

6.5.2 ประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำในด้านความรับผิดชอบและคุณธรรม จริยธรรมของทนายความประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของทนายความโดยใช้แบบสอบถาม ผลที่ต้องการ ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ

การประเมินผล

ผลที่ต้องการ เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างและหลังการพัฒนาภาวะผู้นำของนายความตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1. ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
นายความ
2. ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของ
นายความ
3. ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา
เกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ
4. ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำ
ของนายความ
5. ทราบผลการพัฒนาด้านการการพัฒนาศิลกภาพและ
มารยาทของนายความ
6. ทราบผลการพัฒนาต่อพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความ
ด้านการพัฒนาศิลกภาพและมารยาทของนายความ
7. ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในความรับผิดชอบของ
การเป็นนักกฎหมาย
8. ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบของการเป็น
นักกฎหมาย
9. ทราบผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม
ของนายความ
10. ทราบผลการพัฒนาด้านพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของ
นายความ

สรุปขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

ตาราง 4 โครงสร้างสาระสำคัญ และระยะเวลาในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

ขั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
1. หลักการ	<p>สร้างความเข้าใจและยอมรับเพื่อพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความโดยการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาให้เห็นคุณค่าของภาวะผู้นำของทนายความประเด็นสำคัญ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายและความสำคัญของภาวะผู้นำของทนายความ 2. บทบาท คุณลักษณะและทักษะภาวะผู้นำของทนายความ 3. พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ 4. ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ 5. องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ <p>5 องค์ประกอบ</p>	รวม 3 ชั่วโมง
2. วัตถุประสงค์การ พัฒนา	<p>ให้ผู้เข้ารับการพัฒนา รู้จักตนเองและยอมรับพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำของทนายความโดยพิจารณาคุณสมบัติตาม</p>	ขึ้นกับข้อตกลง ร่วมกัน
3. เนื้อหา	<p>องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ 2. การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ 3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ 4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย 	

ตาราง 4 (ต่อ)

ขั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
	5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ	
4. กระบวนการ พัฒนา	เป็นกระบวนการที่เกิดจากการตัดสินใจเพื่อ พัฒนาพฤติกรรมของตนเองและเผยแพร่ไป หน่วยงานอื่น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อยดังนี้	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน
4.1 ขั้น ปฏิบัติ	เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาร่าง ความรู้ขึ้นด้วยตนเองและเรียนรู้ตามหน่วยที่ กำหนดขึ้นซึ่งบูรณาการจากองค์ประกอบภาวะ ผู้นำของทนายความจัดทำเป็นหน่วยการพัฒนา ดังนี้ หน่วยที่ 1 หลักการแนวคิด และทฤษฎี ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำของทนายความ หน่วยที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำของ ทนายความ 5 ด้าน บูรณาการเป็นเนื้อหา หลักสูตรที่ใช้ในการประกอบวิชาชีพทนายความ เช่น ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ทนายความ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และ ทักษะในการว่าความ บุคลิกภาพและมารยาท ของทนายความ ความรับผิดชอบของการเป็น นักกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรมของ ทนายความ	3 ชั่วโมง 15 ชั่วโมง

ตาราง 4 (ต่อ)

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
4.2 ชั้น ประเมิน	บูรณาการประสบการณ์ที่ตนมีส่วนร่วมกับ ความรู้ใหม่ที่ได้รับและค้นพบ โดยการ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแสดงความสำเร็จของ การเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม จัดทำแผนพัฒนา ภาวะผู้นำของทนายความและประเมินผล	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน
4.3 ชั้น ส่งเสริม	พัฒนาแผนพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อทำให้เกิดความ สมบูรณ์เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้อย่าง เป็นผล	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน
5. การ ประเมินผล	ตรวจสอบกระบวนการพัฒนาว่า โดยพิจารณา ความเหมาะสมของการใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำ ของทนายความตามองค์ประกอบภาวะผู้นำของ ทนายความตามหน่วยการพัฒนา หน่วยที่ 1 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีภาวะ ผู้นำ และภาวะผู้นำของทนายความ หน่วยที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำของ ทนายความ 5 ด้าน โดยบูรณาการเป็นเนื้อหา 1. ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ 2. การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะใน การว่าความ 3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ 4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย 5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ	ขึ้นอยู่กับข้อตกลง ร่วมกัน

ตาราง 4 (ต่อ)

ชั้น ดำเนินการ	สาระสำคัญของการพัฒนา	ระยะเวลาของ การพัฒนา
	<p>1. นำผลการประเมินหลังการพัฒนาในชั้นที่ 4 (ชั้นประเมินหลังการพัฒนา) ที่ยังไม่เหมาะสม มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยวนกลับไปดำเนินการพัฒนาในชั้นที่ 3 (ชั้นดำเนินการพัฒนา) โดยเริ่มที่ขั้นตอนย่อยที่ 2, 3, 4 จนเป็นที่พอใจ</p> <p>2. มุ่งพัฒนาและส่งเสริมผู้เข้ารับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำของทนายความโดยกำหนดเป็นมาตรฐานและร่วมกันสร้างกลยุทธ์เพื่อช่วยกระตุ้นและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต</p>	

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ของทนายความ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 5 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตามลักษณะพื้นฐาน (N = 10)

คุณลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน
1. ตำแหน่งทางการบริหาร	
1.1 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	1
1.2 อัยการ	1
1.3 นิติกร	1
2. ผู้ประกอบอาชีพทนายความ	
2.1 ผู้ประกอบอาชีพทนายความในภาค 3	3
2.2 ผู้ประกอบอาชีพทนายความในภาค 4	2
3. นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา	2
รวม	10

จากตาราง 5 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ครั้งนี้ ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล อัยการ นิติกร จำนวน 3 คน ผู้ประกอบอาชีพทนายความจำนวน 5 คน นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

ตอนที่ 2 การตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ปรากฏผลดังนี้ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำของทนายความทั้งระบบ

รายการประเมิน	ความถี่		
	เหมาะสม	บางส่วน	ตัดทิ้ง
รูปแบบการพัฒนาระบบ (โดยภาพรวม) 5 ขั้นตอน		0	0
1. หลักการ	10	0	0
2. วัตถุประสงค์	10	0	0
3. เนื้อหาสาระ	10	0	0
4. กระบวนการพัฒนา	10	0	0
5. การประเมินผล	10	0	0

จากตาราง 6 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 เห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ทั้งระบบ ทุกขั้นตอน และผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ทั้งระบบ ดังนี้

1. ควรจัดทำตารางสรุปภาพรวมทั้งระบบ
2. ควรจัดทำรูปแบบย่อยๆ ในแต่ละขั้นเพื่อให้เห็นภาพระบบย่อยของการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้น
3. ในขั้นตอน กระบวนการพัฒนาควรเพิ่มขั้นตอนย่อยดังนี้คือ
 - 1) เตรียมการ 2) ปฏิบัติ 3) การประเมิน 4) ส่งเสริมและพัฒนา

ตาราง 7 สรุปรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	ความคิดเห็น	
	เดิม	ปรับเปลี่ยน/เพิ่ม
1. หลักการของรูปแบบ	✓	
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	✓	
3. เนื้อหาสาระ	✓	
4. กระบวนการพัฒนา	✓	
ขั้นตอนย่อยที่ 1 เตรียมการ		✓
ขั้นตอนย่อยที่ 2 ปฏิบัติ		✓
ขั้นตอนย่อยที่ 3 การประเมิน		✓
ขั้นตอนย่อยที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนา		✓
5. การประเมินผล	✓	

จากตาราง 7 สรุปรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคงเดิม 5 ขั้นตอนและมีส่วนปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม คือ กระบวนการพัฒนาให้เพิ่มขั้นตอนย่อยที่ 1 เตรียมการ ขั้นตอนย่อยที่ 2 ปฏิบัติ ขั้นตอนย่อยที่ 3 การประเมิน ขั้นตอนย่อยที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนา

ตอนที่ 3 รายละเอียดจากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน (รายชื่อตามภาคผนวก) ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่างบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ มีความเหมาะสม หากทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบดังกล่าวแล้ว ทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเกิดภาวะผู้นำของทนายความ ได้ตรงตามองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ทั้งนี้ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนาตนเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตนเอง ที่มีความพร้อมเข้ารับการพัฒนาเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะการปรับปรุงขั้นตอนต่างๆ ที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกับกิจกรรมตามรูปแบบที่เสนอ เพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่ผู้อื่นที่สนใจ ทั้งนี้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้

1. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ในการจะพัฒนาให้ทนายความเกิดภาวะผู้นำของทนายความ ดังข้อความบางตอนจากคำสัมภาษณ์

“...ผมมีความเห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่จะมีกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติทั้ง 5 ขั้นตอน ที่จะพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำของทนายความ แต่ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ควรเพิ่มขั้นตอนการคงสภาพหรือความยั่งยืน เพื่อสร้างแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ให้คงอยู่ตลอดไป...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์, 2558)

“...เห็นด้วยกับรูปแบบนี้หลายประการ ประเด็นแรก คือ ผลการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ที่ให้มีการสรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประกอบการอาชีพทนายความ มีการเผยแพร่ผลการพัฒนาให้หน่วยงานอื่นรับทราบ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์, 2558)

“...เห็นด้วยกับรูปแบบนี้ แต่ควรแยกการอบรมเป็นหน่วยๆ เพราะเข้าอบรมครั้งเดียวจะใช้เวลานานมาก ต้องจัดให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่อง ไม่นั่นหรือหยิบบางส่วนไปใช้การนำรูปแบบนี้ไปใช้ต้องใช้ครบทุกขั้นตอน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์, 2558)

“...การพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ควรใช้ระยะเวลานานมากแต่ควรแบ่งเป็นหน่วย...และผู้เข้ารับการพัฒนาย่อมไม่เกิดความเบื่อหน่าย องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ 5 องค์ประกอบ ควรยุบเป็นเนื้อหาสาระ หรือหน่วยการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เด่นชัดเป็นเรื่องราวๆ เพื่อความสะดวกและเด่นชัด...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์, 2558)

“...การพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเองพัฒนา ไม่ควรใช้ระยะเวลานานมาก ผู้เข้ารับการพัฒนาย่อมไม่เกิดความเบื่อหน่าย ควรยุบเป็นเนื้อหาสาระหรือหน่วยการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เด่นชัดเป็นเรื่องราวๆ เพื่อความสะดวกและเด่นชัด เนื้อหาไม่ควรมากเอาเฉพาะที่สำคัญๆ หรือบอกแหล่งข้อมูลเพราะผู้ประกอบอาชีพทนายความนั้นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่แล้ว...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์, 2558)

“...สิ่งสำคัญของรูปแบบคือเนื้อหาและกระบวนการพัฒนาว่ามีกิจกรรมอะไรที่จะพัฒนาผู้เข้าร่วมและเขาควรได้อะไร ตามวัตถุประสงค์หรือไม่...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์, 2558)

“...รูปแบบภาวะผู้นำของทนายความนี้ ... สามารถให้ความรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ที่ทำอยู่ คือ การให้ความรู้ด้านภาวะผู้นำเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเชื่อว่ามิประโยชน์แก่ผู้ประกอบอาชีพทนายความ อย่างแน่นอนและผู้ประกอบอาชีพทนายความ จะเกิดภาวะผู้นำอย่างแน่นอน ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์, 2558)

“...เห็นด้วยกับรูปแบบ แต่ควรพิจารณาระยะเวลาในการพัฒนาตนเอง จากการเรียนรู้ด้วยตนเองพัฒนา ไม่ควรใช้เวลานานมาก แต่ควรแบ่งเป็นหน่วย จะทำให้ตารางการอบรมเด่นชัดมาก และผู้เข้ารับการพัฒนาจะไม่เกิดความเบื่อหน่าย องค์ประกอบภาวะผู้นำของทนายความ 5 องค์ประกอบ ควรยุบเป็นเนื้อหาสาระหรือหน่วย การพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เด่นชัดเป็นเรื่องๆ เพื่อความสะดวก และเด่นชัดในการอบรม ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์, 2558)

“...เห็นด้วยกับขั้นตอนในรูปแบบการพัฒนา ควรเพิ่มขึ้นรับรู้และสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาวะผู้นำของทนายความ ในขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา เพื่อจุดประกายแนวคิดให้เข้าใจและเห็นคุณค่าแนวคิดภาวะผู้นำของทนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์, 2558)

“...ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนา ไม่ควรเหวี่ยงแห หรือบังคับแต่ควรเป็นผู้ประกอบอาชีพทนายความที่สมัครใจและมีความต้องการที่จะพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความจริงๆ จึงจะได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความที่สอดคล้องและเหมาะสมกับอาชีพทนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์, 2558)

2. เงื่อนไขสำคัญของการนำรูปแบบไปใช้

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเงื่อนไขสำคัญของการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ พบว่า ในการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความไปใช้ควรมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การนำไปใช้ประสบผลสำเร็จ เช่น ผู้ประกอบอาชีพทนายความ สำนักงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายให้ความร่วมมือตลอดจนผู้ประกอบอาชีพทนายความมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบไปใช้ และต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้เหมาะกับบริบทหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ผู้รับผิดชอบในการนำรูปแบบไปใช้สำหรับหน่วยงาน ควรให้เป็นนโยบายของสภานายความภาค โดยตรง โดยกำหนดให้สภานายความแต่ละจังหวัด ดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์, 2558)

“...ควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการพัฒนาโดยการสมัครใจของหน่วยงานในแต่ละจังหวัด เพราะเท่าที่เคยพบหากมีการบังคับให้ทุกคนเข้าร่วมอาจล้มเหลวได้ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์, 2558)

“...ต้องพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงาน ให้เกิดภาวะผู้นำตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบคือมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพนายความ มีความรู้และทักษะการว่าความ มีบุคลิกภาพและมารยาทของนายความ มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม จริยธรรมของนายความ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์, 2558)

“...การจัดกิจกรรมดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงาน ถ้าทำได้ทุกจังหวัดก็ยิ่งดี แต่หากไม่พร้อมอาจโดยสภานายความระดับภาค เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาค 3 ภาค 4 หรือระดับจังหวัดที่มีความพร้อม ขอชื่นชมกับโมเดลนี้ ที่ผู้จะนำไปใช้ก็จะต้องปรับให้เหมาะสมกับลักษณะของตน ในเรื่องเนื้อหาสาระ หรือขั้นตอน อยากให้เชื่อมโยงกัน และมุ่งพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงาน อย่างจริงจัง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 สัมภาษณ์, 2558)

“...หัวใจหลักของการพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงาน คือ หน่วยงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จะต้องเข้ามามีบทบาทกับกิจกรรม หรือพฤติกรรมที่นายความต้องปฏิบัติและฝ่ายบริหารหรือกรรมการสภานายความภาค และจังหวัดควรให้การสนับสนุน และส่งเสริมในการพัฒนาภาวะผู้นำของหน่วยงาน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 สัมภาษณ์, 2558)

“...การพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ หน่วยงานหรือกรรมการ
สภาทนายความภาคและจังหวัดควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ
ทนายความได้ประโยชน์ในการว่าความ มีบุคลิกภาพ น่าเชื่อถือและมีคุณธรรม
มีจิตสำนึกของนักกฎหมายที่ดี ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 สัมภาษณ์, 2558)

“...การพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ หน่วยงานหรือกรรมการ
สภาทนายความภาคและจังหวัดควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ
ทนายความมีภาวะผู้นำในด้านมารยาทของทนายความ ต่อตัวศาล ต่อทนายความด้วยกัน
มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือและการแต่งกายเหมาะสม ซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณธรรม มีจิตสำนึก
ของนักกฎหมายที่ดีดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 สัมภาษณ์, 2558)

“...การพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ หน่วยงานหรือกรรมการ
สภาทนายความภาคและจังหวัดควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ
ทนายความได้ประโยชน์ในการว่าความ มีบุคลิกภาพ น่าเชื่อถือและมีคุณธรรม มีจิตสำนึก
ของนักกฎหมายที่ดี ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 สัมภาษณ์, 2558)

“...ในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ กรรมการสภาทนายความ
ภาคและจังหวัดควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความเกิดภาวะ
ผู้นำตามองค์ประกอบเช่นมีความรู้และทักษะการว่าความ มีบุคลิกภาพและมารยาทของ
ทนายความ มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม จริยธรรมของทนายความนอกเหนือจาก
การมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 สัมภาษณ์, 2558)

“...หากจำเป็นจะให้หน่วยงาน/องค์กรอื่นๆ จัดอบรมหลักสูตรนี้ก็
อาจจะเป็นได้ เช่น มหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทางด้านกฎหมายเป็น
องค์กรหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชน การนำโมเดลนี้ไปใช้อบรมพัฒนาภาวะผู้นำของ

ทนายความ จะต้องเป็นหน้าที่ของผู้จัดอบรมและพัฒนาว่าจะออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของตนอย่างไร...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 สัมภาษณ์, 2558)

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความไปใช้

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ สำหรับทนายความ พบว่าหลักสูตรเนื้อหาสาระในการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความอาจจัดทำเป็น Web ออนไลน์และสร้างเครือข่าย หรือ แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...อาจจัดเป็นเครือข่าย/ชมรมทนายความในแต่ละจังหวัดและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ใกล้เคียง รวมกลุ่มเพื่อพัฒนาปรับปรุง ช่วยเหลือกันและติดตามอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 สัมภาษณ์, 2558)

“...หากจัดทำรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรเสร็จแล้ว ควรจัดทำเป็นบทเรียนออนไลน์ให้ได้ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ประกอบการอาชีพทนายความที่ไม่สะดวกในการเข้ารับการพัฒนา ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 สัมภาษณ์, 2558)

“...จัดทำ Web เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ แก่ผู้ประกอบการอาชีพทนายความได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเข้ารับการอบรม...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 สัมภาษณ์, 2558)

ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้และประเมินรูปแบบการพัฒนาก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความผู้วิจัยได้นำแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำ

ของทนายความไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบอาชีพทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยทนายความในภาค 3 และภาค 4 ผลการวิจัย ดังนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ ในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังตาราง

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการ ประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	253	84.33
หญิง	47	15.67
รวม	300	100.00

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นทนายความที่เป็นเพศชายจำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 84.33 เป็นเพศหญิง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.67 ตามลำดับ

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการ ประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	280	93.33
ปริญญาโท	20	6.67
รวม	300	100.00

จากตาราง 9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นทนายความที่จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 ปี	80	26.67
11 - 20 ปี	100	33.33
21 - 30 ปี	100	33.33
31 ปีขึ้นไป	20	6.67
รวม	300	100.00

จากตาราง 10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นทนายความมีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดระหว่าง 11 - 20 ปี และ 21 - 30 ปี จำนวนอย่างละ 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ 1 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 ปี และ 31 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกภาค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาค	จำนวน	ร้อยละ
ภาค 4	180	60.00
ภาค 3	120	40.00
รวม	300	100.00

จากตาราง 11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นทนายความจำแนกภาค อยู่ในสังกัดภาค 4 จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ภาค 3 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตามลำดับ

ตาราง 12 พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ โดยภาพรวม

พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
1. ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ	4.45	.30	มาก
2. การพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะการว่า ความ	4.47	.33	มาก
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ	4.46	.26	มาก
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย	4.50	.29	มาก
5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ	4.52	.21	ที่สุด
รวม	$\bar{x} = 4.48$.21	มาก

จากตาราง 12 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านคือด้านคุณธรรม จริยธรรมของทนายความ ($\bar{x} = 4.48$) นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย ($\bar{x} = 4.48$) ด้านการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะการว่าความ ($\bar{x} = 4.48$) ด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ($\bar{x} = 4.48$) และด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ($\bar{x} = 4.48$) ตามลำดับ

ตาราง 13 พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ ในด้านความรู้และประสบการณ์
ในวิชาชีพทนายความ

พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ			
1.1 มีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้ วาทศิลป์ในการว่าความในศาล.....	4.63	.48	มากที่สุด
1.2 มีปฏิภาณไหวพริบในการว่าความตัจฉริยะหรือแก้ต่าง จำเลยหรือบุคคลอื่นที่พึ่งเข้ามาเป็นคู่ความในศาล.....	4.41	.49	มาก
1.3 มีทักษะและไหวพริบในการโต้ตอบ อย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที.....	4.42	.50	มาก
1.4 มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำหนังสือออก กล่าว เดือนหรือยื่นโนติส.....	4.38	.57	มาก
1.5 มีศิลปะในการเขียนภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้อง.....	4.42	.50	มาก
1.6 มีบทบาทและหน้าที่ในการให้คำปรึกษาคดีความทั่วไป และการเตรียมคดีต่างๆ.....	4.45	.50	มาก
1.7 มีความรู้และทักษะตลอดจนมีความละเอียด รอบคอบ และมีประสบการณ์ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการว่าความ.....	4.40	.50	มาก
1.8 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีและดำเนินคดี ในทางศาลได้อย่างถูกต้อง.....	4.42	.50	มาก
1.9 มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะ โจทก์หรือแก้ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี.....	4.49	.51	มาก
1.10 มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือ คำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวม พยานหลักฐานเสนอต่อศาล.....	4.54	.51	มากที่สุด
1.11 มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาล ในการดำเนินการพิจารณา คดีความต่างๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ.....	4.44	.50	มาก
รวม	$\bar{x} = 4.45$.30	มาก

จากตาราง 13 พบว่า พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านและอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก คือมีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้วาทศิลป์ในการว่าความในศาล ($\bar{x} = 4.63$) มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือคำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อศาล ($\bar{x} = 4.54$) มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.49$) มีบทบาทและหน้าที่ในการให้คำปรึกษาคดีความทั่วไปและการเตรียมคดีต่างๆ ($\bar{x} = 4.45$) มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาล ในการดำเนินการพิจารณาคดีความต่างๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ ($\bar{x} = 4.44$) ตามลำดับ

ตาราง 14 พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ			
2.1 มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้งพยาน และการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา.....	4.58	.49	มากที่สุด
2.2 มีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความชำนาญ.....	4.29	.46	มาก
2.3 ฝึกหัดตัวเองในด้านการแถลงด้วยวาจาต่อศาลจนเกิดความชำนาญ.....	4.33	.47	มาก
2.4 ฝึกฝนและฝึกหัดตนเองในด้านการซักถามพยานฝ่ายที่ตนนำมาสืบ และการถามตั้งพยาน และการถามค้าน พยาน			

ตาราง 14 (ต่อ)

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
ฝ่ายตรงข้าม จนเกิดความชำนาญ.....	4.47	.50	มาก
2.5 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีทั้งทางแพ่ง และอาญา เช่นการหาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบใน การต่อสู้คดีความ.....	4.53	.50	มากที่สุด
2.6 ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำเมื่อออกดู สถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินคดีความ.....	4.65	.48	มากที่สุด
2.7 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่ง ในฐานะโจทก์ด้วยการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นรวบรวม พยานหลักฐาน.....	4.39	.49	มาก
2.8 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่ง ในฐานะจำเลย การตรวจดูคำฟ้อง ประเด็นที่ฟ้อง การ สอบข้อมูลที่ถูกต้อง การวางแผนต่อสู้คดี ยื่นคำให้การ...	4.39	.49	มาก
2.9 มีความรู้ทางกฎหมาย ในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ ลูกความ.....	4.46	.50	มาก
2.10 มีความรู้ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การ แต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา.....	4.51	.50	มากที่สุด
รวม	$\bar{x} = 4.47$.33	มาก

จากตาราง 14 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ ในด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกคือ ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำเมื่อออกดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ

ดำเนินคดีความ ($\bar{x} = 4.65$) มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการชกถาม ถามค้ำน ถามติง พยาน และการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา ($\bar{x} = 4.58$) มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่นการหาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบในการต่อสู้คดีความ ($\bar{x} = 4.53$) มีความรู้ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การแต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา ($\bar{x} = 4.51$) ฝึกฝนและฝึกหัดตนเองในด้านการชกถามพยานฝ่ายที่ตนนำมาสืบ และการถามติงพยานและการถามค้ำน พยานฝ่ายตรงข้าม จนเกิดความชำนาญ ($\bar{x} = 4.47$) ตามลำดับ

ตาราง 15 พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านบุคลิกภาพ และมารยาทของทนายความ

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
3. ด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ			
3.1 ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร.....	4.59	.62	มากที่สุด
3.2 ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาลหรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาลอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา.....	4.39	.54	มาก
3.3 กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลง หรือกระทำการใดเพื่อทราบรับสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย.....	4.44	.55	มาก
3.4 สมรู้เป็นใจโดยตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำพยานหลักฐานเท็จ.....	4.44	.55	มาก
3.5 ไม่ปลอมแปลงเอกสาร สัญญาหรือพินัยกรรมของลูกความ.....	4.52	.52	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3.6 การกระทำใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้อง คดีกันในกรณีอันหามูลเหตุมิได้.....	4.44	.52	มาก
3.7 ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจูงใจ.....	4.43	.55	มาก
3.8 เปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รู้ในหน้าที่ของ ทนายความ เว้นแต่จากได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอำนาจศาล.....	4.39	.60	มาก
3.9 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เสื่อมเสีย ประโยชน์ของลูกความ.....	4.52	.54	มากที่สุด
3.10 ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใด โดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายหนึ่งแล้วภายหลังไป รับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน.....	4.51	.55	มากที่สุด
3.11 ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังใช้กลอุบายด้วย ประการใดๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรเพื่อจะให้คน ได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลงสัญญาให้	4.48	.55	มาก
3.12 กระทำการใด อันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือ กระดัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงิน หรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อัน เกี่ยวข้องไว้ยาวนานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจาก ลูกความ.....	4.54	.54	มากที่สุด
3.13 ต้องไม่แย่งความหรือคดีความกัน.....	4.47	.36	มาก
3.14 ต้องไม่แย่งผลประโยชน์จากลูกความหรือคดีความ	4.61	.53	มากที่สุด
3.15 ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพแสวงหาผลประโยชน์กับ ตนเองและพวกพ้อง.....	4.33	.51	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3.16 ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นความสามารถของผู้ประกอบอาชีพ ทนายความด้วยกัน.....	4.49	.54	มาก
3.17 แต่งกายตามระเบียบวินัยข้อบังคับของศาลที่ กำหนดไว้.....	4.45	.54	มาก
3.18 ปรับตัวด้านการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย.....	4.44	.38	มาก
3.19 ฝึกฝนปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีสมกับผู้มี วิชาชีพทนายความ.....	4.41	.51	มาก
3.20 ไม่ประพฤติตนฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาทของ ทนายความ.....	4.41	.51	มาก
3.21 ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ เป็นไปตามคำสั่งของสภาทนายพิเศษ แห่งสภาทนายความ คณะสภาทนายความ และคณะกรรมการมรรยาท ทนายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่ บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมีไว้ แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งอยู่ตามบัญญัติแห่งกฎหมาย.....	4.38	.50	มาก
รวม	4.46	.58	มาก

จากตาราง 15 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความในด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกคือต้องไม่แย่งความหรือคดีความกัน ($\bar{x} = 4.61$) ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร ($\bar{x} = 4.59$) ไม่กระทำการใด อันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือกระบัดลบลึงลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงินหรือทรัพย์สินของลูกความ

ที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องของไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจาก
 ลูกความ ($\bar{x} = 4.54$) ไม่ปลอมแปลงเอกสาร สัญญาหรือพินัยกรรมของลูกความ
 ($\bar{x} = 4.54$) กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ
 ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

ตาราง 16 พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความ
 รับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย			
4.1 ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงาน และความประพฤติของการเป็นทนายความ.....	4.67	.47	มากที่สุด
4.2 ปฏิบัติตามกรอบ มาตรฐานของทนายความหรือ กรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพ.....	4.42	.49	มาก
4.3 มีการปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับ สภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529	4.32	.47	มาก
4.4 ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามข้อบังคับ ของสภาทนายความเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรม.....	4.51	.51	มากที่สุด
4.5 ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ.....	4.48	.51	มาก
4.6 ไม่ประพฤติและปฏิบัติตน ให้เกิดความเดือดร้อน กับผู้อื่น.....	4.46	.51	มาก
4.7 ไม่ประพฤติตน ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบ เรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง.....	4.45	.51	มาก
4.8 ไม่ใช้โอกาสในทางวิชาชีพทนายความ แสวงหา ผลประโยชน์.....	4.55	.50	มากที่สุด
4.9 ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพ ที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี.....	4.54	.50	มากที่สุด

ตาราง 16 (ต่อ)

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
4.10 ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพ ด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม.....	4.52	.50	มากที่สุด
4.11 ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่ และบทบาท ของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ.....	4.57	.50	มากที่สุด
รวม	4.50	.29	มาก

จากตาราง 16 พบว่า พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ด้านและระดับมาก จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก คือ ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ ($\bar{x} = 4.67$) ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.57$) ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.55$) ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.54$) ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพ ด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

ตาราง 17 พฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของ
ทนายความ

พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	N = 300		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
5. คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ			
5.1 ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิด...	4.56	.50	มากที่สุด
5.2 รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรม.....	4.3467	.4766	มากที่สุด
5.3 ไม่คิดค่าทนายโดยมีส่วนได้เสียในทางการเงินโดยตรง ในผลของคดีความ.....	4.4956	.568	มากที่สุด
5.4 ไม่คิดค่าจ้างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้เสีย ในทางการเงินโดยตรงในผลของคดี.....	4.4560	.567	มากที่สุด
5.5 มีความรู้ความเข้าใจหลักจริยธรรม ในการประกอบ อาชีพ.....	4.50	.51	มาก
5.6 มีการประพฤติปฏิบัติตนตามจริยธรรมทางวิชาชีพ ทนายความ.....	4.46	.50	มาก
5.7 ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมรรยาท ทนายความ.....	4.54	.50	มากที่สุด
5.8 เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาหรือข้อพิพาท ต่างๆ ในสังคม.....	4.45	.50	มาก
5.9 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าและศาลในการว่า คดีความ.....	4.51	.51	มากที่สุด
5.10 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อ เพื่อนร่วมวิชาชีพ.....	4.51	.51	มากที่สุด
5.11 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าในทางใด ทางหนึ่ง.....	4.65	.48	มากที่สุด
5.12 ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอัน อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรี.....	4.72	.45	มากที่สุด
รวม	$\bar{x} = 4.52$.21	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า พฤติกรรมภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านคุณธรรม จริยธรรมของทนายความโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับ มากที่สุด จากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.72$) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าในทางใดทางหนึ่ง ($\bar{x} = 4.65$) ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิด ($\bar{x} = 4.56$) ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมรรยาททนายความ ($\bar{x} = 4.54$) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าความและศาลในการว่าคดีความ ($\bar{x} = 4.51$) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.51$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะอื่น

1. ปัญหาภาวะผู้นำของทนายความ มีอะไรบ้าง

- 1.1 ทนายความไม่มั่นในศรัทธาหมาย
- 1.2 ทนายกลัวศาล
- 1.3 ทนายไม่เชื่อมั่นในตัวเอง
- 1.4 ทนายใช้ภาษากลางไม่ถูกต้อง
- 1.5 ไม่มีอำนาจอิสระงบประมาณ
- 1.6 ความรู้ความสามารถ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ มีอะไรบ้าง

- 2.1 จัดการอบรมในที่ต่างๆ
- 2.2 ทนายต้องมีความรู้ในศรัทธาหมายทั้งทางอาญาและทางแพ่ง
- 2.3 ทนายต้องปรับเปลี่ยนตัวเองในเมื่อตัวเองสุจริตจะต้อง

ไม่กลัวศาล

- 2.4 ก่อนที่จะต่อสู้คดี ทนายจะต้องเชื่อมั่นตัวเอง
- 2.5 ทนายต้องหมั่นฝึกฝนตนเองในการใช้ภาษากลางให้ถูกต้อง
- 2.6 ทนายต้องทำตนเองให้สง่างาม บุคลิกดี พุดจาสุภาพ

ให้เกียรติแก่ทุกๆ คน

- 2.7 นำพาองค์กรทนายความไปสู่สังคม มีผู้รู้จักอย่างกว้างขวาง

2.8 สร้างสำนักงาน

2.9 อบรมสมรรถนะ

การพัฒนาตนเองตามชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การปฏิบัติการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ
 ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้คู่มือการพัฒนาตนเองโดยคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ให้กับทนายความในจังหวัดสกลนคร จำนวน 15 คนและทนายความใน จังหวัดนครพนม
 จำนวน 15 คน รวมผู้ที่ได้รับการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งสิ้น 30 คน
 การดำเนินการมีดังนี้

การพัฒนาตนเองตามชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 5 เล่ม
 ประกอบด้วย

1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ ใช้เวลาศึกษา
3 ชั่วโมง
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความใช้
เวลาศึกษา 3 ชั่วโมง
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ใช้เวลาศึกษา
3 ชั่วโมง
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย ใช้เวลาศึกษา
3 ชั่วโมง
5. คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ ใช้เวลาศึกษา
3 ชั่วโมง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาความรู้ทักษะของผู้เข้ารับการพัฒนา
 โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา (Pretest / Posttest)
 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้ ผู้รับการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ
 เป็นทนายความในจังหวัดสกลนคร จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 50 และทนายความใน
 จังหวัดนครพนม จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 50 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ของผู้รับการ
 พัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ โดยใช้ t - test (Dependent Samples) ดังตาราง

ตาราง 18 เปรียบเทียบการประเมินผลด้านความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วย
วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในองค์ประกอบที่ 1 ความรู้และประสบการณ์ใน
วิชาชีพทนายความ

หมายเลข ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
1	6	10	4	16	
2	7	10	3	9	
3	7	10	3	9	
4	8	10	2	4	
5	7	9	2	4	
6	8	10	2	4	
7	6	9	3	9	
8	7	10	3	9	
9	6	10	4	16	
10	5	10	5	25	
11	7	10	3	9	
12	6	10	4	16	
13	6	10	4	16	
14	6	10	4	16	
15	6	10	4	16	
16	4	10	6	36	
17	7	10	3	9	
18	6	10	4	16	
19	7	10	3	9	
20	6	10	4	16	
21	7	10	3	9	

ตาราง 18 (ต่อ)

ทนาย ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
22	7	9	2	4	
23	5	10	5	25	
24	7	9	2	4	
25	5	9	4	16	
26	6	10	4	16	
27	5	9	4	16	
28	6	9	3	9	
29	5	10	5	25	
30	6	9	3	9	
	$\bar{x} =$ 6.23	$\bar{y} = 9.73$	$\sum D =$ 105	$\sum D^2 =$ 397	t = 25.59

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 พบว่าคะแนนการประเมินผลด้านความรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = 25.59)

ตาราง 19 เปรียบเทียบการประเมินผลด้านความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วย
วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองในองค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และ
ทักษะในการว่าความ

หมายเลข ความที่มีภาวะ ผู้นำ คนที่	คะแนนก่อน การพัฒนา	คะแนนหลัง การพัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
1	8	10	2	4	
2	8	10	2	4	
3	8	10	2	4	
4	6	8	2	4	
5	6	10	4	16	
6	8	10	2	4	
7	5	10	5	25	
8	6	9	3	9	
9	6	8	2	4	
10	6	9	3	9	
11	6	7	1	1	
12	6	10	4	16	
13	5	9	4	16	
14	7	10	3	9	
15	6	10	4	16	
16	6	9	3	9	
17	7	10	3	9	
18	8	10	2	4	
19	5	10	5	25	
20	5	10	5	25	
21	7	10	3	9	

ตาราง 19 (ต่อ)

หมายเลข ความที่มีภาวะ ผู้นำ คนที่	คะแนนก่อน การพัฒนา	คะแนนหลัง การพัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
22	8	9	1	1	
23	6	10	4	16	
24	5	10	5	25	
25	8	10	2	4	
26	6	9	3	9	
27	6	9	3	9	
28	5	9	4	16	
29	7	10	3	9	
30	6	9	3	9	
	$\bar{x} = 6.40$	$\bar{x} = 9.47$	$\sum D =$ 92	$\sum D^2 =$ 320	t = 17.36

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 พบว่าคะแนนการประเมินผลด้านความรู้ในองค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ หลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = 17.36)

ตาราง 20 เปรียบเทียบการประเมินผลด้านความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วย
วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในองค์ประกอบที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาท
ของทนายความ

ทนาย ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
1	8	10	2	4	
2	8	10	2	4	
3	7	10	3	9	
4	6	8	2	4	
5	6	9	3	9	
6	7	10	3	9	
7	7	10	3	9	
8	7	10	3	9	
9	5	10	5	25	
10	7	10	3	9	
11	6	10	4	16	
12	7	9	2	4	
13	6	10	4	16	
14	8	10	2	4	
15	6	10	4	16	
16	7	10	3	9	
17	6	10	4	16	
18	8	10	2	4	
19	7	10	3	9	
20	5	10	5	25	
21	6	10	4	16	

ตาราง 20 (ต่อ)

ทนาย ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
22	7	10	3	9	22
26	6	8	2	4	26
27	6	9	3	9	27
28	6	8	2	4	28
29	6	8	2	4	29
30	6	9	3	9	
	$\bar{x} = 5.90$	$\bar{x} = 9.60$	$\sum D = 81$	$\sum D^2 = 265$	t = 13.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 พบว่าคะแนนการประเมินผลด้านความรู้ในองค์ประกอบที่ 3 บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = 13.01)

ตาราง 21 เปรียบเทียบการประเมินผลด้านความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในองค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

ทนาย ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
1	8	10	2	4	
2	8	10	2	4	
3	8	10	2	4	

ตาราง 21 (ต่อ)

หมายเลข ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
4	7	10	3	9	
5	7	10	3	9	
6	6	10	4	16	
7	6	9	3	9	
8	7	10	3	9	
9	6	10	4	16	
10	7	10	3	9	
11	5	10	5	25	
12	7	9	2	4	
13	5	9	4	16	
14	8	10	2	4	
15	4	10	6	36	
16	7	10	3	9	
17	5	10	5	25	
18	7	10	3	9	
19	6	10	4	16	
20	6	9	3	9	
21	5	9	4	16	
22	7	9	2	4	
23	6	9	4	16	
24	5	9	4	16	
25	5	10	5	25	
26	6	9	3	9	

ตาราง 21 (ต่อ)

ทนาย ความที่มีภาวะ ผู้นำคนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนน หลังการ พัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
27	6	8	2	4	
28	6	8	2	4	
29	5	9	4	16	
30	6	9	3	9	
	$\bar{x} = 6.23$	$\bar{x} = 9.50$	$\sum D = 99$	$\sum D^2 = 361$	t = 20.75

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 พบว่าคะแนนการประเมินผลด้านความรู้ในองค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย หลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = 20.75)

ตาราง 22 เปรียบเทียบการประเมินผลด้านความรู้ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในองค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรม ของทนายความ

ทนาย ความที่มี ภาวะผู้นำ คนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนนหลัง การพัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
1	6	10	4	16	
2	7	10	3	9	
3	6	10	4	16	
4	6	10	4	16	
5	7	10	3	9	

ตาราง 22 (ต่อ)

หมายเลข ความที่มี ภาวะผู้นำ คนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนนหลัง การพัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
6	6	10	4	16	
7	6	9	3	9	
8	7	10	3	9	
9	6	10	4	16	
10	7	10	3	9	
11	5	10	5	25	
12	7	9	2	4	
13	6	10	4	16	
14	7	9	2	4	
15	4	10	6	36	
16	7	10	3	9	
17	5	10	5	25	
18	7	10	3	9	
20	6	9	3	9	
21	5	9	4	16	
22	7	9	2	4	
23	6	9	4	16	
24	5	9	4	16	
25	5	10	5	25	
26	6	9	3	9	
27	5	8	3	9	
28	6	8	2	4	
29	6	9	3	9	

ตาราง 22 (ต่อ)

ทนาย ความที่มี ภาวะผู้นำ คนที่	คะแนน ก่อนการ พัฒนา	คะแนนหลัง การพัฒนา	D	D ²	t-test
	(10)	(10)			
30	6	9	3	9	
	$\bar{x} = 6.03$	$\bar{x} = 9.50$	$\sum D =$ 105	$\sum D^2 =$ 395	t = 27.27

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 พบว่าคะแนนการประเมินผลด้านความรู้ในองค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ หลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างจากก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 27.27$) การประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังจากการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ในการประเมินผลการพัฒนาพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความของทนายความนั้น ผู้วิจัยได้ทำการประเมินจากการสอบถามทนายความในจังหวัดสกลนครและนครพนมที่เป็นกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนามีพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความในการปฏิบัติงานในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับใด การวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผลการประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าการพัฒนาทำแบบประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ หลังจากนั้นเมื่อผู้เข้ารับการพัฒนากลับไปปฏิบัติงานที่สำนักงานทนายความของตนแล้วอีกประมาณ 1 เดือนนำแบบประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง นำผลการประเมินมาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก่อนและหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตาราง

ผลการประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความ ก่อนการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการ ประเมินพฤติกรรมการภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	24	80.00
หญิง	6	20.00
รวม	30	100.00

จากตาราง 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นทนายความที่เป็นเพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เป็นเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการ ประเมินพฤติกรรมการภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	8	26.67
ปริญญาโท	22	73.33
รวม	30	100.00

จากตาราง 24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นทนายความที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ปริญญาโท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ตามลำดับ

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของทนายความ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 ปี	8	26.67
11 - 20 ปี	10	33.33
21 - 30 ปี	10	33.33
31 ปีขึ้นไป	2	6.67
รวม	30	100.00

จากตาราง 25 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นทนายความมีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดระหว่าง 11 - 20 ปี และ 21 - 30 ปี จำนวนอย่างละ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ 1 - 10 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ปี และ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 26 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ	N = 30		
	\bar{x}	S.D	แปลความ
1. ความความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ	4.45	.32	มาก
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการทนายความ	4.45	.30	มาก
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ	4.47	.28	มาก
4. ความรับผิดชอบของการเป็นทนายความ	4.49	.26	มาก
5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ	4.53	.28	มากที่สุด
รวม	4.42	.20	มาก

จากตาราง 26 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ มากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ ($\bar{x} = 4.53$) ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย ($\bar{x} = 4.49$) บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ($\bar{x} = 4.47$) การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับ ความรู้และทักษะการว่าความ ($\bar{x} = 4.45$) และความความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ($\bar{x} = 4.45$) ตามลำดับ

ตาราง 27 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ ก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ			
1.1 มีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้วาทศิลป์ในการว่าความในศาล.....	4.60	.48	มากที่สุด
1.2 มีปฏิภาณไหวพริบในการว่าความต่างโจทย์หรือแก้ต่างจำเลยหรือบุคคลอื่นที่เพิ่งเข้ามาเป็นคู่ความในศาล.....	4.40	.49	มาก
1.3 มีทักษะและไหวพริบในการโต้ตอบ อย่างมีเหตุผลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที.....	4.42	.50	มาก
1.4 มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำหนังสือบอกกล่าว เตือนหรือยื่นโนติส.....	4.38	.57	มาก
1.5 มีศิลปะในการเขียนภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดีเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้อง.....	4.42	.50	มาก
1.6 มีบทบาทและหน้าที่ในการให้คำปรึกษาคดีความทั่วไปและการเตรียมคดีต่างๆ.....	4.42	.50	มาก
1.7 มีความรู้และทักษะ ตลอดจนมีความละเอียดรอบครอบและมีประสบการณ์ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการ			

ตาราง 27 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ ก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
ว่าความ.....	4.44	.50	มาก
1.8 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดี และดำเนินคดีในทางศาลได้อย่างถูกต้อง.....	4.44	.50	มาก
1.9 มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะ โจทก์หรือแก้ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี.....	4.48	.51	มาก
1.10 มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือ คำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวม พยานหลักฐานเสนอต่อศาล.....	4.54	.51	มากที่สุด
1.11 มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาล ในการดำเนินการ พิจารณาคดีความต่างๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ	4.42	.50	มาก
รวม	4.45	.32	มาก

จากตาราง 27 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ มีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้วาทศิลป์ในการว่าความในศาล ($\bar{x} = 4.60$) มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือคำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อศาล ($\bar{x} = 4.54$) มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.48$) มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีและดำเนินคดีในทางศาลได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.44$) มีความรู้และทักษะ ตลอดจนมีความละเอียด รอบคอบและมีประสบการณ์ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการว่าความ ($\bar{x} = 4.44$) ตามลำดับ

ตาราง 28 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ ก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ			
2.1 มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้งพยาน และการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา.....	4.56	.49	มากที่สุด
2.2 มีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ.....	4.28	.46	มาก
2.3 ฝึกหัดตัวเองในด้านการแถลงด้วยวาจาต่อศาลจนเกิดความชำนาญ.....	4.34	.47	มาก
2.4 ฝึกฝนและฝึกหัดตนเองในด้านการซักถามพยานฝ่ายที่ตนนำมาสืบ และการถามตั้งพยาน และการถามค้านพยานฝ่ายตรงข้าม จนเกิดความชำนาญ.....	4.46	.50	มาก
2.5 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่นการหาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบในการต่อสู้คดีความ.....	4.54	.50	มากที่สุด
2.6 ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำเมื่อออกดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินคดีความ.....	4.66	.44	มากที่สุด
2.7 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่งในฐานะโจทก์ด้วยการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นรวบรวมพยานหลักฐาน.....	4.38	.49	มาก
2.8 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่งในฐานะจำเลย การตรวจดูคำฟ้อง ประเด็นที่ฟ้อง การสอบข้อมูลที่ถูกต้อง การวางแผนต่อสู้คดี ยื่นคำให้การ.....	4.36	.49	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ ก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
2.9 มีความรู้ทางกฎหมายในการให้คำปรึกษา แนะนำแก้ ลูกความ.....	4.44	.50	มาก
2.10 มีความรู้ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การ แต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา.....	.52	.50	มากที่สุด
รวม	4.45	.30	มาก

จากตาราง 28 พบว่าพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำเมื่อออกดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินคดีความ ($\bar{x} = 4.66$) มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้ง พยานและการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา ($\bar{x} = 4.56$) มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่นการหาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจน์ประกอบในการต่อสู้คดีความ ($\bar{x} = 4.54$) มีความรู้ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การแต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา ($\bar{x} = 4.52$) และฝึกหัดตนเองในด้านการซักถามพยานฝ่ายที่ตนนำมาสืบ และการถามตั้งพยานและการถามค้าน พยานฝ่ายตรงข้าม จนเกิดความชำนาญ ($\bar{x} = 4.46$) ตามลำดับ

ตาราง 29 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ ก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วย ตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3. ด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ			
3.1 รับประทานอาหารเมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความ แตกต่างกันคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร.....	4.55	.52	มากที่สุด
3.2 เคารพยำเกรงอำนาจศาลหรือไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา.....	4.39	.54	มาก
3.3 กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือ ใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลง หรือกระทำการใดเพื่อทราบ รับสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย.....	4.44	.55	มาก
3.4 สมรู้เป็นใจโดยตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำ พยานหลักฐานเท็จ.....	4.44	.55	มาก
3.5 ไม่ปลอมแปลงเอกสาร สัญญาหรือพินัยกรรมของ ลูกความ.....	4.49	.32	มาก
3.6 ไม่การกระทำใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการ ฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหามูลเหตุมิได้.....	4.58	.52	มากที่สุด
3.7 ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจูงใจ.....	4.52	.52	มากที่สุด
3.8 เปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รู้ในหน้าที่ของ ทนายความ เว้นแต่จากได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอำนาจศาล.....	4.44	.52	มาก
3.9 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เสื่อมเสีย ประโยชน์ของลูกความ.....	4.43	.55	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3.10 ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใดโดย หน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายหนึ่งแล้วภายหลังไปรับ เป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือคู่ความ อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน.....	4.39	.60	มาก
3.11 ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังไม่ใช้กลอุบาย ด้วยประการใดๆโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรเพื่อจะให้ คนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลง สัญญาให้.....	4.52	.54	มากที่สุด
3.12 กระทำการใด อันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือ ตระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อัน เกี่ยวข้องไว้ยาวนานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอม จากลูกความ.....	4.54	.55	มากที่สุด
3.13 ต้องไม่แย่งความหรือคดีความกัน.....	4.51	.55	มากที่สุด
3.14 ต้องไม่แย่งผลประโยชน์จากลูกความหรือคดีความ	4.47	.54	มาก
3.15 ไม่ใช้โอกาสในทางวิชาชีพแสวงหาผลประโยชน์กับ ตนเองและพวกพ้อง.....	4.52	.36	มากที่สุด
3.16 ไม่ลบลู่ดูหมิ่นความสามารถของผู้ประกอบอาชีพ ทนายความด้วยกัน.....	4.48	.53	มาก
3.17 แต่งกายตามระเบียบวินัยข้อบังคับของศาล ที่กำหนดไว้.....	4.52	.36	มากที่สุด
3.18 ปรับตัวด้านการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย.....	4.45	.51	มาก
3.19 พักฝนปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีสมกับผู้มี วิชาชีพทนายความ.....	4.44	.54	มาก

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความก่อนการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3.20 ไม่ประพฤติตนฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาทของ นายความ.....	4.41	.58	มาก
3.21 นายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ เป็นไปตามคำสั่งของสภาทนายพิเศษ แห่งสภาทนายความ คณะสภาทนายความ และคณะกรรมการมารยาท นายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่ บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมีไว้ แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งอยู่ตามบัญญัติแห่งกฎหมาย.....	4.38	.59	มาก
รวม	4.47	.28	มาก

จากตาราง 29 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความก่อนการ
พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านบุคลิกภาพและมารยาทของนายความโดย
ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มาก
ที่สุด 4 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก
ดังนี้ การกระทำใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหามูลเหตุมิได้
($\bar{x} = 4.58$) รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นนายความแก่ต่างในคดีอาญา เว้นแต่
จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร ($\bar{x} = 4.55$) ไม่กระทำการใด อันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือ
ตระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตน
ได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจากลูกความ
($\bar{x} = 4.54$) ตามลำดับ

ตาราง 30 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย			
4.1 ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ.....	4.60	.47	มากที่สุด
4.2 ปฏิบัติตามกรอบ มาตรฐานของทนายความหรือกรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพ.....	4.42	.49	มาก
4.3 มีการปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529.....	4.34	.47	มาก
4.4 ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามข้อบังคับของสภาทนายความเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรม.....	4.52	.51	มากที่สุด
4.5 ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ.....	4.44	.51	มาก
4.6 ไม่ประพฤติและปฏิบัติตน ให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น.....	4.55	.46	มากที่สุด
4.7 ไม่ประพฤติตน ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง.....	4.46	.51	มาก
4.8 ไม่ใช้อิทธิพลในทางวิชาชีพทนายความ แสวงหาผลประโยชน์.....	4.44	.51	มาก
4.9 ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรี.....	4.52	.50	มากที่สุด
4.10 ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพ ด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม	4.54	.50	มากที่สุด
4.11 ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่ และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ.....	4.56	.50	มากที่สุด
รวม	4.49	.26	มาก

จากตาราง 30 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมายโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้านและที่เหลือน้อยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ ($\bar{x} = 4.60$) ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.56$) ไม่ประพฤติและปฏิบัติตนให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.55$) ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพ ด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม ($\bar{x} = 4.54$) ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

ตาราง 31 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
5. คุณธรรมและจริยธรรมของทนายความ			
5.1 ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยาอยู่ในความรู้สึกนึกคิด.....	4.54	.50	มากที่สุด
5.2 รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรม.....	4.46	.47	มาก
5.3 ไม่คิดค่าทนายโดยมีส่วนได้เสียในทางการเงินโดยตรงในผลของคดีความ.....	4.48	.50	มาก
5.4 ไม่คิดค่าจ้างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้เสียในทางการเงินโดยตรงในผลของคดี.....	4.46	.51	มาก
5.5 มีความรู้ความเข้าใจหลักจริยธรรม ในการประกอบอาชีพ.....	4.50	.51	มาก
5.6 มีการประพฤติปฏิบัติตนตามจริยธรรมทางวิชาชีพทนายความ.....	4.48	.50	มาก
5.7 ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมรรยาททนายความ.....	4.54	.50	มากที่สุด

ตาราง 31 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
5.8 เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาหรือข้อพิพาท ต่างๆ ในสังคม.....	4.48	.50	มาก
5.9 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าและศาลในการว่า คดีความ.....	4.52	.48	มากที่สุด
5.10 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อ เพื่อนร่วมวิชาชีพ.....	4.52	.51	มากที่สุด
5.11 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าในทางใด ทางหนึ่ง.....	4.64	.48	มากที่สุด
5.12 ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอัน อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรี.....	4.70	.45	มากที่สุด
รวม	4.53	.28	มาก

จากตาราง 31 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการ
พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของทนายความโดย
ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ
มากที่สุด 5 ด้าน และระดับมาก 7 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้
ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติ
และศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.70$) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าในทางใดทางหนึ่ง
($\bar{x} = 4.64$) ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิด ($\bar{x} = 4.54$) ไม่ประพฤติตน
เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและมรรยาททนายความ ($\bar{x} = 4.54$) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อ
ลูกค้าและศาลในการว่าคดีความ ($\bar{x} = 4.52$) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ
ทนายความและต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

ผลการประเมินพฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความ หลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตาราง 32 พฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยภาพรวม

พฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ	4.56	.30	มากที่สุด
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ	4.66	.26	มากที่สุด
3. บุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ	4.53	.38	มากที่สุด
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย	4.56	.28	มากที่สุด
5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ	4.54	.28	มากที่สุด
รวม	4.57	.21	มากที่สุด

จากตาราง 32 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะของทนายความหลังการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะการว่าความ ($\bar{x} = 4.66$) ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย ($\bar{x} = 4.56$) ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพทนายความ ($\bar{x} = 4.56$) คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ ($\bar{x} = 4.54$) และบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ ($\bar{x} = 4.53$) ตามลำดับ

ตาราง 33 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
1. ความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ			
1.1 มีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้วาทศิลป์ในการว่าความในศาล.....	4.68	.48	มากที่สุด
1.2 มีปฏิภาณไหวพริบในการว่าความต่างโจทย์หรือแก้ต่างจำเลยหรือบุคคลอื่นที่เพิ่งเข้ามาเป็นคู่ความในศาล.....	4.48	.50	มาก
1.3 มีทักษะและไหวพริบในการโต้ตอบ อย่างมีเหตุผลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที.....	4.55	.48	มากที่สุด
1.4 มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำหนังสือบอกกล่าว เตือนหรือยื่นโนติส.....	4.48	.50	มาก
1.5 มีศิลปะในการเขียนภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดีเพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้อง.....	4.51	.50	มากที่สุด
1.6 มีบทบาทและหน้าที่ในการให้คำปรึกษาคดีความทั่วไปและการเตรียมคดีต่างๆ.....	4.54	.48	มากที่สุด
1.7 มีความรู้และทักษะตลอดจนมีความละเอียดรอบคอบ และมีประสบการณ์ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการว่าความ.....	4.48	.50	มาก
1.8 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีและดำเนินคดีในทางศาลได้อย่างถูกต้อง.....	4.52	.50	มากที่สุด
1.9 มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี.....	4.66	.46	มากที่สุด
1.10 มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือคำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อศาล.....	4.70	.46	มากที่สุด

ตาราง 33 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความ	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
1.11 มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาล ในการดำเนินการ พิจารณาคดีความต่างๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ	.52	50	มากที่สุด
รวม	4.56	.30	มาก

จากตาราง 33 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของนายความหลังการพัฒนา
ด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ
นายความ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ด้าน อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ มีความรู้ความสามารถในการจัดเตรียมคำฟ้องหรือ
คำให้การ รวมทั้งคำร้อง คำแถลงต่างๆ และการรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อศาล
($\bar{x} = 4.70$) มีความรู้และความสามารถและความชำนาญในการใช้วาทศิลป์ในการว่าความ
ในศาล ($\bar{x} = 4.68$) มีความสามารถในการเตรียมคดีว่าจะว่าต่างในฐานะโจทก์หรือแก้
ต่างในฐานะจำเลย เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.66$) มีทักษะและไหวพริบในการโต้ตอบ อย่างมี
เหตุผล แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันที ($\bar{x} = 4.66$) มีบทบาทและหน้าที่ในการให้
คำปรึกษาคดีความทั่วไปและการเตรียมคดีต่างๆ ($\bar{x} = 4.66$) ตามลำดับ

ตาราง 34 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการว่าความ			
2.1 มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้ำน ถามติงพยาน และการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา.....	4.68	.42	มากที่สุด
2.2 มีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ.....	4.69	.44	มากที่สุด
2.3 ฝึกหัดตัวเองในด้านการแถลงด้วยวาจาต่อศาลจนเกิดความชำนาญ.....	4.63	.48	มากที่สุด
2.4 ฝึกฝนและฝึกหัดตนเองในด้านการซักถามพยาน ฝ่ายที่ตนนำมาสืบ และการถามติงพยาน และการถามค้ำนพยานฝ่ายตรงข้าม จนเกิดความชำนาญ.....	4.67	.48	มากที่สุด
2.5 มีความรู้ความสามารถในการเตรียมคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่นการหาหลักฐานต่างๆ มาพิสูจนประกอบในการต่อสู้คดีความ.....	4.53	.50	มากที่สุด
2.6 ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำเมื่อออกดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินคดีความ.....	4.70	.42	มากที่สุด
2.7 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่งในฐานะโจทก์ด้วยการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นรวบรวมพยานหลักฐาน.....	4.69	.48	มากที่สุด
2.8 ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียมคดีแพ่งในฐานะจำเลย การตรวจดูคำฟ้อง ประเด็นที่ฟ้องการสอบข้อมูลที่ถูกต้อง การวางแผนต่อสู้คดี ยื่นคำให้การ.....	4.59	.51	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
2.9 มีความรู้ทางกฎหมาย ในการให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ข้อความ.....	4.66	.50	มากที่สุด
2.10 มีความรู้ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การ แต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา.....	4.71	.44	มากที่สุด
รวม	4.66	.26	มากที่สุด

จากตาราง 34 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการ
พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านการพัฒนาตนเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการ
ว่าความโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน
ระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ มีความรู้
ความสามารถในการยื่นคำคู่ความ การแต่งคำฟ้อง คำให้การ คำแถลงต่างๆ คำร้อง
คำอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ คำฎีกา คำแก้ฎีกา ($\bar{x} = 4.71$) ฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต
จดจำเมื่อออกดูสถานที่เกิดเหตุ สอบถามพยานรู้เห็น พยานแวดล้อมต่างๆ เพื่อใช้เป็น
ข้อมูลในการดำเนินคดีความ ($\bar{x} = 4.70$) มีการฝึกฝน ฝึกหัดในการว่าความในศาลอย่าง
จริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ ($\bar{x} = 4.69$) ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถในการเตรียม
คดีแพ่งในฐานะโจทก์ด้วยการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นรวบรวมพยานหลักฐาน ($\bar{x} = 4.69$)
มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการซักถาม ถามค้าน ถามตั้ง พยานและการแถลงอื่นๆ ด้วยวาจา
($\bar{x} = 4.68$) ตามลำดับ

ตาราง 35 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
3. ด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความ			
3.1 รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความ แก้ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร.....	4.46	.50	มาก
3.2 เคารพยำเกรงอำนาจศาลหรือไม่กระทำการใด อันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา.....	4.52	.54	มากที่สุด
3.3 ไม่กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลง หรือกระทำการใดเพื่อ ทราบ รับสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย.....	4.50	.52	มาก
3.4 ไม่สมรู้เป็นใจโดยตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำ พยานหลักฐานเท็จ.....	4.56	.48	มากที่สุด
3.5 ไม่ปลอมแปลงเอกสาร สัญญาหรือพินัยกรรมของ ลูกความ.....	4.50	.54	มาก
3.6 ไม่กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้อง คดีกันในกรณีอันหามูลเหตุมิได้.....	4.58	.46	มากที่สุด
3.7 ไม่ใช่อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจูงใจ.....	4.52	.52	มากที่สุด
3.8 ไม่เปิดเผยความลับของลูกความที่ารู้ในหน้าที่ของ ทนายความ เว้นแต่จากได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอำนาจศาล.....	4.51	.54	มากที่สุด
3.9 ไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เสื่อม เสียประโยชน์ของลูกความ.....	4.48	.60	มาก
3.10 ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใดโดย หน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายหนึ่งแล้วภายหลังไป			

ตาราง 35 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
รับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน.....	4.46	.60	มาก
3.11 ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังไม่ใช้กลอุบาย ด้วยประการใดๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรเพื่อจะให้ คนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลง สัญญาให้.....	4.44	.62	มาก
3.12 ไม่กระทำการใด อันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือ ตระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อัน เกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมิได้รับความยินยอมจาก ลูกความ.....	4.47	.58	มาก
3.13 ต้องไม่แย่งความหรือคดีความกัน.....	4.55	.50	มากที่สุด
3.14 ต้องไม่แย่งผลประโยชน์จากลูกความหรือคดีความ	4.50	.56	มาก
3.15 ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพแสวงหาผลประโยชน์กับ ตนเองและพวกพ้อง.....	4.53	.52	มากที่สุด
3.16 ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นความสามารถของผู้ประกอบอาชีพ ทนายความด้วยกัน.....	4.60	.49	มากที่สุด
3.17 แต่งกายตามระเบียบวินัยข้อบังคับของศาลที่ กำหนดไว้.....	4.54	.50	มากที่สุด
3.18 ปรับตัวด้านการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย.....	4.54	.50	มากที่สุด
3.19 ฝึกฝนปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีสมกับผู้มี วิชาชีพทนายความ.....	4.58	.46	มากที่สุด
3.20 ไม่ประพฤติตนฝ่าฝืนจริยธรรมและมารยาทของ ทนายความ.....	4.56	.48	มากที่สุด

ตาราง 35 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการ พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
3.21 ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ เป็นไปตามคำสั่งของสภาทนายพิเศษ แห่งสภาทนายความ คณะสภาทนายความ และ คณะกรรมการมรรยาท ทนายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่ บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมิไว้ แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งอยู่ตามบัญญัติแห่งกฎหมาย.....	4.64	.44	มากที่สุด
รวม	4.53	.38	มากที่สุด

จากตาราง 35 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความก่อนการ
พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านบุคลิกภาพและมารยาทของทนายความโดย
ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มาก
ที่สุด 13 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก
ดังนี้ ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของสภาทนาย
พิเศษ แห่งสภาทนายความ คณะสภาทนายความ และคณะกรรมการมรรยาททนายความ
ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมิไว้
แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งอยู่ตามบัญญัติแห่งกฎหมาย ($\bar{x} = 4.64$) ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
ความสามารถของผู้ประกอบอาชีพทนายความด้วยกัน ($\bar{x} = 4.60$) ฝึกฝนปฏิบัติตนให้เป็น
ผู้มีบุคลิกภาพที่ดีสมกับผู้มีวิชาชีพทนายความ ($\bar{x} = 4.58$) ไม่กระทำได้อันเป็นการยุยง
ส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหามูลเหตุมิได้ ($\bar{x} = 4.58$) ไม่ประพฤติตนฝ่าฝืน
จริยธรรมและมารยาทของทนายความ ($\bar{x} = 4.56$) ตามลำดับ

ตาราง 36 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปลความ
4. ความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย			
4.1 ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ.....	4.72	.48	มากที่สุด
4.2 ปฏิบัติตามกรอบ มาตรฐานของทนายความหรือกรอบในการประพฤติตนตามหลักวิชาชีพ.....	4.52	.50	มากที่สุด
4.3 มีการปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529.....	4.42	.54	มาก
4.4 ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามข้อบังคับของสภาทนายความเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรม.....	4.54	.50	มากที่สุด
4.5 ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคนดีความ.....	4.58	.50	มากที่สุด
4.6 ไม่ประพฤติและปฏิบัติตน ให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น.....	4.56	.49	มากที่สุด
4.7 ไม่ประพฤติตน ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง.....	4.55	.52	มากที่สุด
4.8 ไม่ใช้อิทธิพลในทางวิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์.....	4.58	.48	มากที่สุด
4.9 ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรี.....	4.56	.50	มากที่สุด
4.10 ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพ ด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม	4.56	.50	มากที่สุด
4.11 ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ.....	4.60	.48	มากที่สุด
รวม	4.56	.28	มากที่สุด

จากตาราง 36 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านความรับผิดชอบของการเป็นนักกฎหมาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด 10 ด้านและอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการทำงานและความประพฤติของการเป็นทนายความ ($\bar{x} = 4.72$) ประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่และบทบาทของทนายความอย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.60$) ไม่ใช่โอกาสในทางวิชาชีพทนายความแสวงหาผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.58$) ไม่ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นเป็นคดีความ ($\bar{x} = 4.58$) ไม่ประพฤติและปฏิบัติตน ให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.56$) ต้องส่งเสริมให้วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.56$) ประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพด้วยความรู้ คู่ คุณธรรม ($\bar{x} = 4.56$) ตามลำดับ

ตาราง 37 พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ หลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
5. คุณธรรม จริยธรรมของทนายความ			
5.1 ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกรู้สึกนึกคิด...	4.58	.50	มากที่สุด
5.2 รู้จักประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องชอบธรรม.....	4.46	.47	มาก
5.3 ไม่คิดค่าทนายโดยมีส่วนได้เสียในทางการเงิน โดยตรงในผลของคดีความ.....	4.50	.50	มาก
5.4 ไม่คิดค่าจ้างและหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนได้เสีย ในทางการเงินโดยตรงในผลของคดี.....	4.51	.51	มากที่สุด
5.5 มีความรู้ความเข้าใจหลักจริยธรรม ในการประกอบ อาชีพ.....	4.52	.51	มากที่สุด
5.6 มีการประพฤติปฏิบัติตนตามจริยธรรมทางวิชาชีพ ทนายความ.....	4.50	.50	มาก

ตาราง 37 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความ หลังการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	N = 30		
	\bar{x}	S.D.	แปล ความ
5.7 ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจรรยาบรรณและมรรยาท ทนายความ.....	4.56	.50	มากที่สุด
5.8 เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาหรือข้อพิพาท ต่างๆ ในสังคม.....	4.48	.50	มาก
5.9 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าและศาลในการว่า คดีความ.....	4.54	.51	มากที่สุด
5.10 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพทนายความและต่อ เพื่อนร่วมวิชาชีพ.....	4.52	.51	มากที่สุด
5.11 ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่ว่าในทางใด ทางหนึ่ง.....	4.68	.48	มากที่สุด
5.12 ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอันอาจ ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรี.....	4.68	.46	มากที่สุด
รวม	4.54	.26	มากที่สุด

จากตาราง 37 พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำของทนายความหลังการ
พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของนักกฎหมาย
โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน
ระดับมากที่สุด จำนวน 8 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้านเรียงลำดับจากมากไป
หาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ละเว้นไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการไม่สมควรอันอาจก่อให้เกิด
ความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรี ($\bar{x} = 4.68$) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคดีความไม่
ว่าในทางใดทางหนึ่ง ($\bar{x} = 4.68$) ต้องมีหลักศีลธรรมจรรยา อยู่ในความรู้สึกนึกคิด
($\bar{x} = 4.58$) ไม่ประพฤติตนเป็นการฝ่าฝืนจรรยาบรรณและมรรยาททนายความ ($\bar{x} = 4.56$)
มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้าและศาลในการว่าคดีความ ($\bar{x} = 4.54$) ตามลำดับ

ขั้นที่ 2 การสรุปผลรูปแบบและนำเสนอรูปแบบ

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ รูปแบบการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักการศึกษาต่างๆ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาเป็นแนวทางในการจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความ หลังจากนั้นตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความโดยผู้ทรงคุณวุฒิและทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความจึงสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทนายความประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระของการพัฒนา 4) กระบวนการพัฒนา 5) การประเมินผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์